

Besteforeldrenes klimaaksjon – Hva vil vi?

Forslag til uttalelse fra årsmøtet i Besteforeldrenes klimaaksjon 2018

Fremmet av Gunnar Kvåle, Halfdan Wiik og Hans Martin Seip 1. september 2018

Begrunnelse

Vi begynner nå for alvor å merke konsekvensene av manglende klimahandling. Tørkesommeren vi har bak oss viser blant annet hvor sårbar [både lokal og global matforsyning er](#). Ekstremværet som har rammet Europa er ingen tilfeldighet, og beskjeden fra klimaforskerne er klar: De gamle vær-rekordene tilhører en verden som ikke lenger eksisterer. [En internasjonal forskergruppe](#) anbefaler revolusjonslignende tiltak for eventuelt å kunne unngå at klimaendringene kommer helt ut av kontroll. Det haster nå veldig med effektive tiltak for å bremse en videre global oppvarming.

I en lederartikkel i [tidsskriftet «Nature»](#) i 2018 er konklusjonen: «Reduksjon av karbonutslipp innebærer å ta vanskelige valg: stoppe nye investeringer i leting etter og produksjon av fossilt brensel, og deretter å stenge eksisterende anlegg. Det blir ikke lett, men det må bli sagt». Og gevinsten er et bedre miljø og høyere livskvalitet. Konsekvensene av *ikke* å handle blir derimot katastrofale.

Besteforeldreaksjonens vedtekter og formålserklæringen vedtatt på årsmøtet i Skien 2015 (se http://www.besteforeldreaksjonen.no/?page_id=6) uttrykker godt hovedretningen for hva Besteforeldrenes klimaaksjon (BKA) bør prioritere og hvordan det skal arbeides for å oppnå dette. Det står her at vi ønsker «gjennomgripende endringer i samfunn og levemåte» og at «materieell forbruksvekst i rike land er uansvarlig». BKA er opptatt av slike overgripende tema og reiser spørsmål om en samfunnsutvikling basert på vekstfilosofi, kapitalisme og markedstenkning kan være forenlig med en bærekraftig utvikling. Vi satser samtidig på mer konkrete virkemidler for å redusere produksjon og bruk av fossile brennstoff.

Det har vært diskutert om det kan være nødvendig med en strategisk plan for BKAs arbeid. I april 2018 anmodet Sentralstyret Gunnar Kvåle og Halfdan Wiik om å gi en innstilling til denne saken med tanke på behandling på Landsmøtet 2018. Resultatet av denne gjennomgangen er publisert på BKAs hjemmeside, se <https://www.besteforeldreaksjonen.no/wp-content/uploads/2018/06/Quo-vadis-BKA.pdf>. Her foreslås ikke noen revisjon av formålsparagrafen eller en strategisk plan, men vi mener at det er behov for en konkretisering av BKAs virksomhet som viser hovedlinjene av hva vi vil arbeide med. Prioritering mellom områdene og hvilke virkemidler som BKA bør bruke for å få størst mulig gjennomslag for nødvendige endringer, politisk og blant folk flest, blir tema for gruppearbeid ved Landsmøtet.

På bakgrunn av dette foreslår vi at BKAs årsmøte 2018 vedtar følgende spesifisering av BKAs oppgaver og virkemidler:

BKA vil arbeide for:

- **En politikk og samfunnsutvikling med et forbruk som ikke overstiger jordens tålegrense.** Ubegrenset forbruksvekst på en begrenset planet er ikke mulig. Den rike del av verden må redusere forbruket vesentlig. Politiske løsninger for å stanse materieell vekst i Norge må utredes. Naturen forhandler ikke.

- **At norske utslipp kuttes i tråd med Paris-avtalens målsettinger.** Norges plan om 40% kutt i 2030 sammenlignet med 1990 er langt fra tilstrekkelig. Det er dessuten meget uheldig at kvotekjøp planlegges brukt for å nå målet. Dette vil forsinke nødvendig omstilling innenlands. Karbonopptak i skog og jord må økes. Bruk av plantebasert biodrivstoff som kan øke klimagassutslippene må stoppes.
- **Reduserte tilbud av fossile brennstoff.** Langt det meste av kull, olje og gass kan ikke brukes. Når det er funnet atskillig mer olje og gass enn jorda kan tåle, er det uansvarlig å lete etter mer. All oljeledning må stanses og utfasing av oljeproduksjonen starte nå.
- **Redusert etterspørsel og forbruk av fossile brennstoff.** Høyere avgifter må målrettes for å redusere utslipp. Det innføres raskt økende avgifter på varer og tjenester som medfører karbonutslipp. Reguleringer for å redusere fossilbasert forbruk, eksempelvis utslippskvoter for flyreiser og annen høyutslippsaktivitet, bør utredes.
- **En grønn transformasjon av samfunnet.** Det må satses på bærekraftige, fornybare løsninger innen alle sektorer i samfunnet. En konkret plan for rettferdig omstilling må komme på plass snarest, slik at nye klimajobber blir opprettet minst like raskt som arbeidsplasser tapes ved avviklingen av oljeindustrien. Planlegging av nye motorveier eller rullebaner stanses og avløses av en storsatsing på lavutslipps transportløsninger, som for eksempel høyhastighetstog og elektriske ferger, i tillegg til kollektiv transport og sykkel. Slike satsinger må balanseres i forhold til økende klimagassutslipp og miljøproblemer som såkalt «grønn vekst» kan føre til.
- **En økonomisk omstilling** der det investeres atskillig mer for å bygge løsninger basert på fornybar energi til erstatning for fossil energi. Investeringer i fossile brennstoff og annen klimaskadelig virksomhet utfases og omdirigeres til investeringer for bærekraftig omstilling, blant annet ved at deler av oljefondet brukes som et klimapolitisk virkemiddel for bærekraftig omstilling globalt og i Norge. En ekstra prosent av nasjonalbudsjettet avsettes til klimabistand, og Norges bidrag til det grønne klimafondet økes betraktelig.
- **En livsstil som medfører reduserte utslipp.** Noen må gå foran, enten det gjelder individuell handling eller ny politikk. Etisk ansvar kan påpekes uten å moralisere. Eksempelet makt er ofte undervurdert.
- **Bruk av juridiske virkemidler i klimakampen,** jamfør BKAs involvering i den pågående klimarettssaken mot staten og mange pågående rettsaker der oljeindustrien gjøres ansvarlig for klimaskader, både lokalt og på grunn av sitt bidrag til global oppvarming som rammer andre land.
- **Tydlig og virksom aktivisme** med brodd mot sviktende klimapolitikk, mot oljeindustrien og mot kommersielle og andre interesser som bidrar til økende klimagassutslipp.

- **At staten sikrer at folket blir en del av løsningen slik det framgår av Paris-avtalens artikkel 12:** «Partene skal samarbeide om å treffe hensiktsmessige tiltak for å bedre utdanning, opplæring, allmenn bevissthet, allmenn deltakelse og allmenn tilgang til informasjon på området klimaendringer, idet de anerkjenner hvor viktige disse tiltakene er med hensyn til å styrke tiltak som iverksettes etter denne avtalen». Dette må blant annet bety at økonomisk støtte til grasrotarbeid økes.